

Weidevogels buiten beheer, wat kunnen we voor ze doen?

Weidevogelkennisdag 28 februari 2025

Foto: Roos Piek

Onderwerpen

1. Situatieschets
2. Mogelijkheden:
 - a) Zorgplicht
 - b) Bescherming en monitoring (nazorg)
 - c) Drones
 - d) Stimuleringsfonds
 - e) Bufferstroken/randbeheer
 - f) Grutsk en KILPIM
 - g) Predatiebeheer
 - h) Voorbeeld VW (toewerken naar oprekken kansgebied)
 - i) Voorbeeld VW (crowdfunding om verlies ANLb op te vangen)

situatieschets

% buiten beheer	2020	2021	2022	2023	2024	gemiddeld
kievit	48	41	41	37	40	41
grutto	21	18	15	16	17	18
scholekster	37	34	33	24	15	29
tureluur	20	18	17	18	17	18

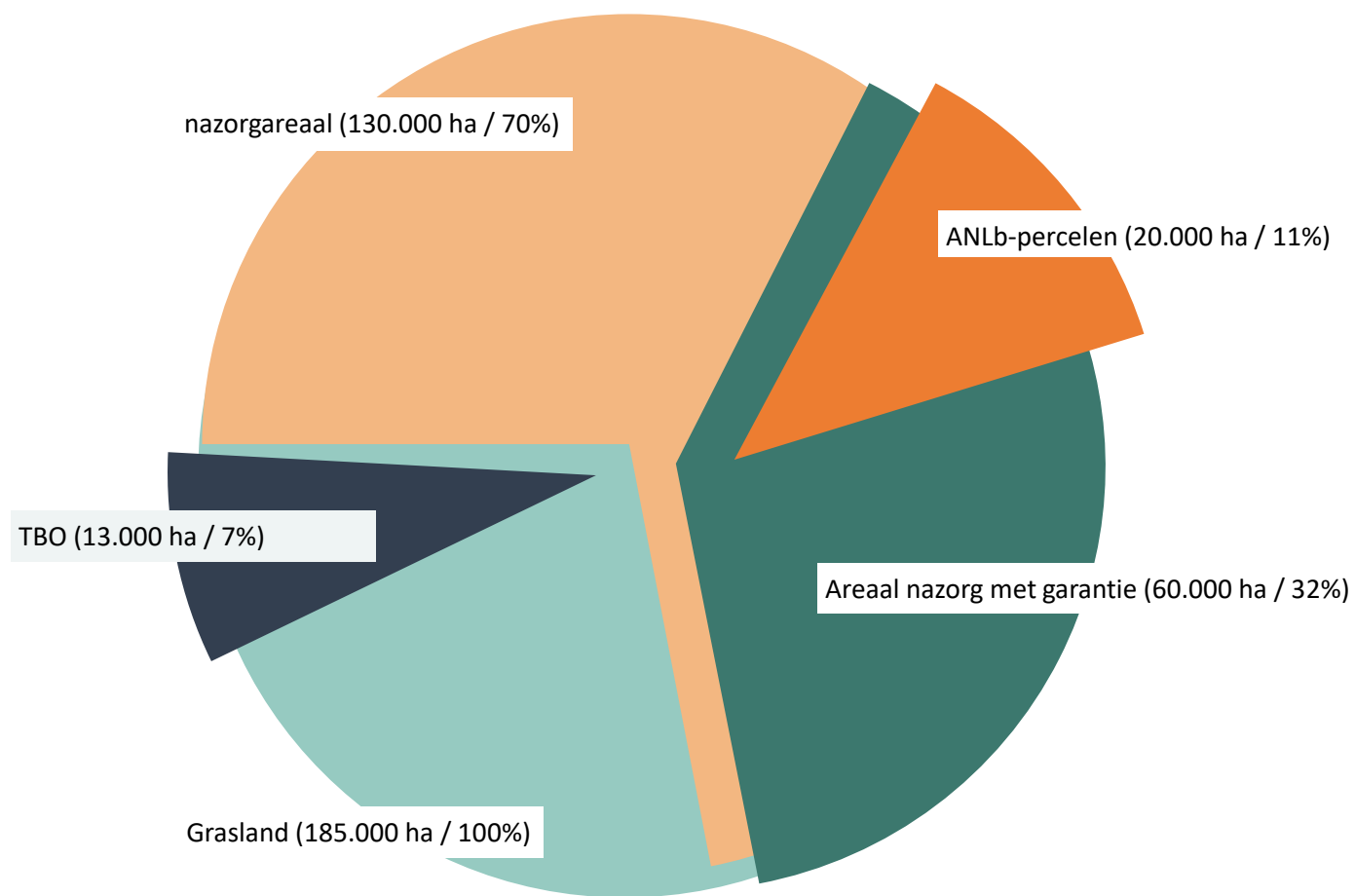

situatieschets

- Afgelopen 5 jaar gemiddeld 30% van 4 hoofdsoorten buiten ANLb en reservaten
- Dat zijn ruim 12.500 broedparen!
- Percentage neemt af:

2020	2021	2022	2023	2024	gemiddeld
37%	32%	31%	27%	26%	30%

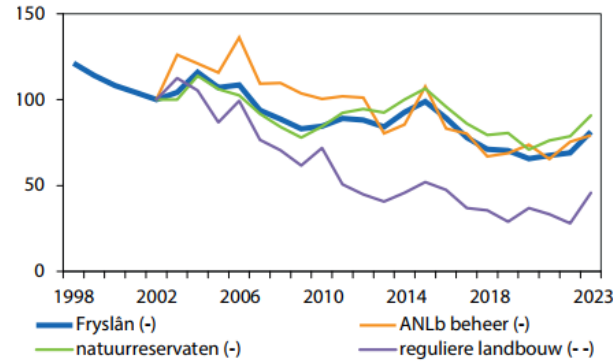
Verhouding hectares

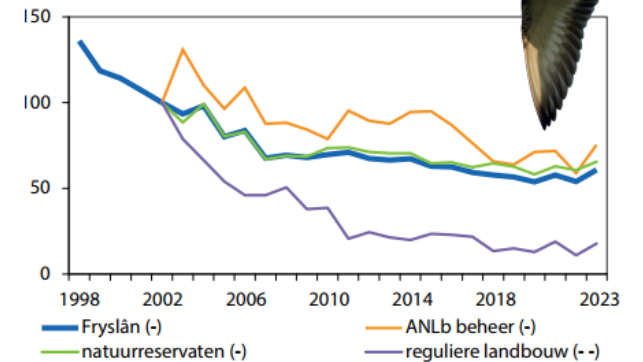
situatieschets

- ANLb in 5 jaar toegenomen met 1500 hectare
- Niet voldoende om afname van ruim 10% op overig te verklaren door inkrimpen gebied
- Afname op overige land gaat sneller dan op beheerland, zie ook Jaarbericht:

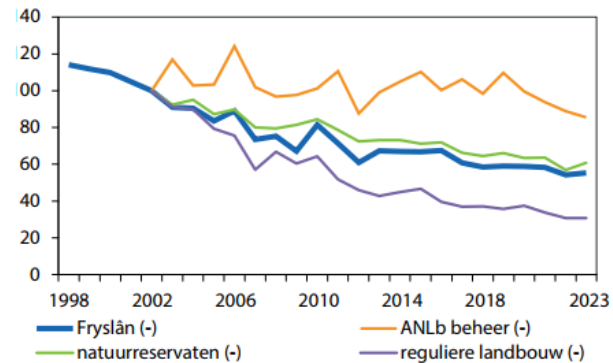
Kievit

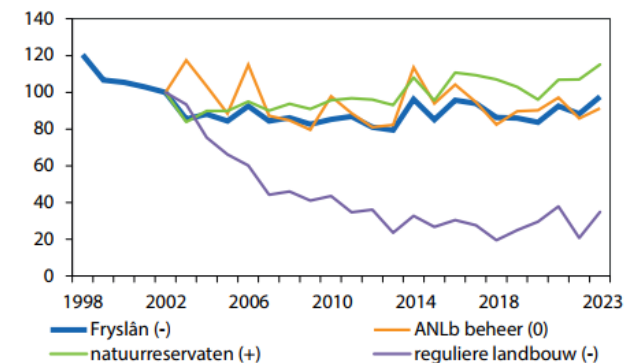
Grutto

Scholekster

Tureluur

In de tabel staat aangegeven wat de trendclassificatie is voor geheel Fryslân en per beheercategorie over de gehele periode (vanaf 1998 of 2002) en voor de laatste 10 jaar (vanaf 2012).

Wat doen om dat tij te keren?

- Zorgplicht
- Bescherming en monitoring (nazorg)
- Drones
- Stimuleringsfonds
- Bufferstroken/randengebied
- Grutsk en KILPIM
- Predatiebeheer
- Voorbeeld VW (toewerken naar oprekken kansgebied)
- Voorbeeld VW (crowdfunding om verlies ANLb op te vangen)

Zorgplicht

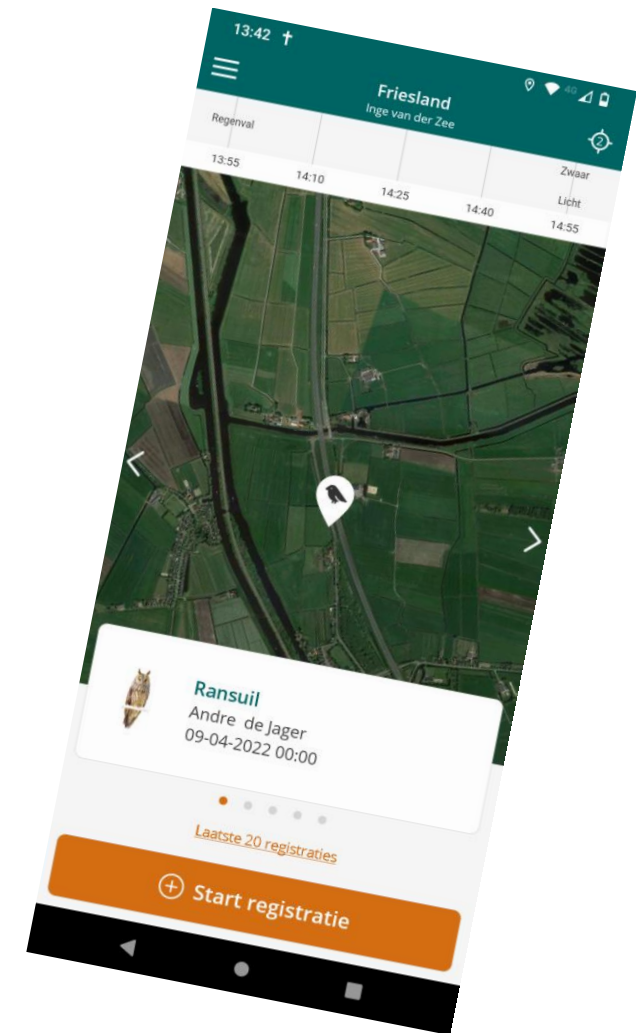
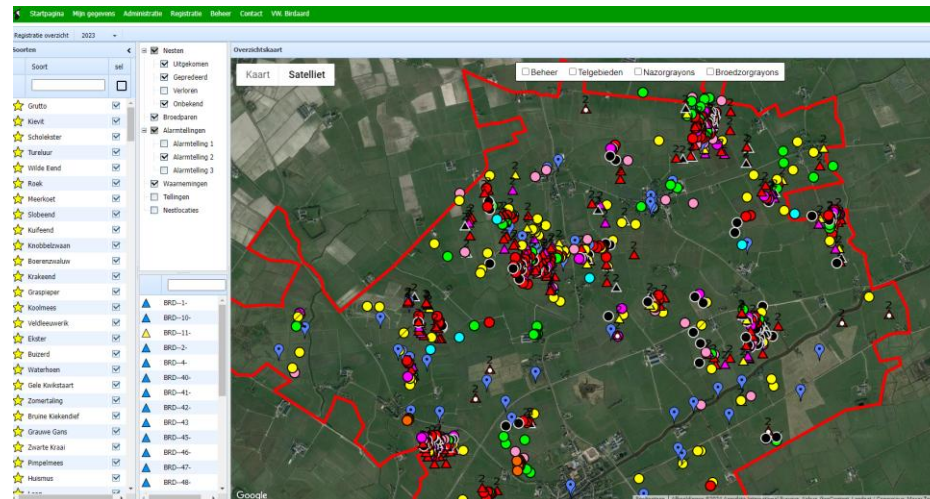
Vanuit Wet Natuurbescherming (nu Omgevingswet):

- Algemeen:
iedereen die weet/kan vermoeden dat activiteit nadelig is voor leefomgeving moet de gevolgen voorkomen, beperken of ongedaan maken
- Specifiek voor vogels:
 - ga na of er vogels aanwezig zijn
 - ga na of activiteit de vogels of hun leefgebied in gevaar brengt
 - neem preventief actie om dit te voorkomen of
 - staak de activiteit of
 - neem herstelmaatregelen en monitor effect daarvan

In Fryslân: Afsprakenkader

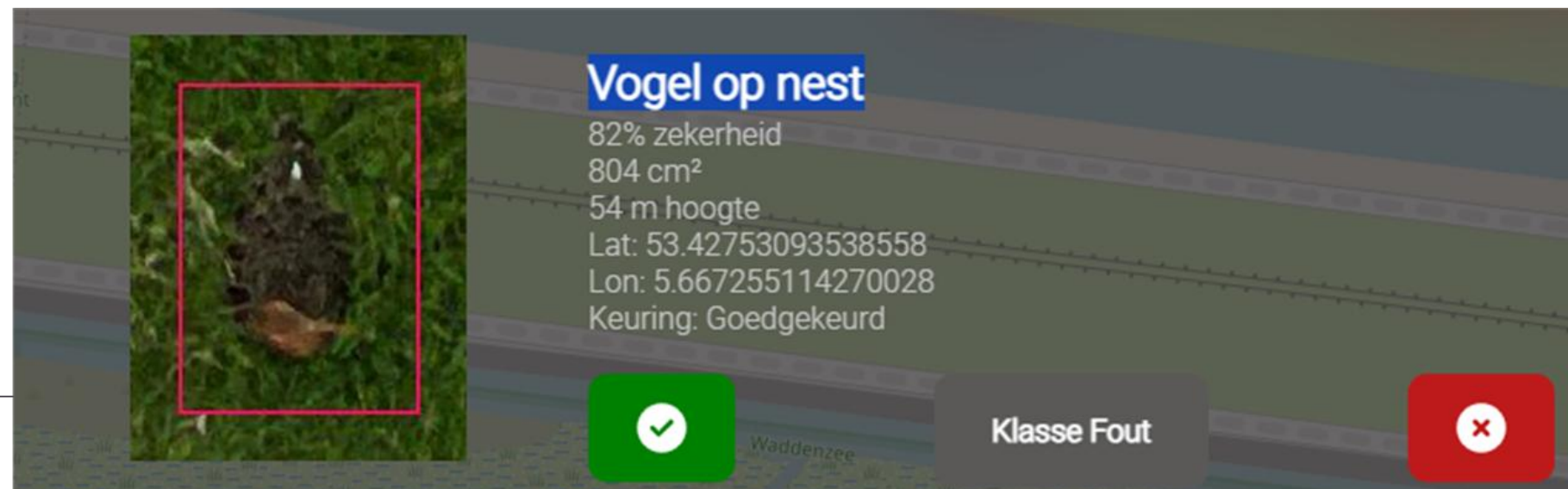
Nazorg

- Registreren:
 - Aanwezigheid broedparen
 - Exacte locatie nesten
 - Aanwezigheid kuikens (alarmtellingen)
- Gebruik nestpannen/nestbeschermers
- Gebruik real-time registratie met app

Drones

- Zet ze juist daarin waar landwerk aanstaande is!
 - Op regulier land
 - Op legselbeheer
 - Voor afloop rustperiodes
- AI-drone:
 - veel hectares in weinig tijd
 - hele dag vliegen

Stimuleringsfonds Boerenlandvogels Fryslân

- Bescherming nesten en kuikens op regulier boerenland
- twee sporen:
 - **Spoor A: last- minute**
 - Werkzaamheden op punt van beginnen
 - Legsels en/of gezinnen aanwezig
 - **Spoor B: Boerefûgellânpriis**
 - Boer heeft op eigen kosten gezorgd voor een ideale situatie voor de weidevogels
 - Vogels slagen erin de kuikens groot te brengen
 - Voorbeeld van aangepast boeren waar al succes geboekt is met uitgevlogen kuikens

Stimuleringsfonds Boerenlandvogels Fryslân

- Minimaal 5 legfels/gezinnen v/d 4 hoofdsoorten
OF 8 legfels/gezinnen alle boerenlandvogelsoorten
- Nazorger of regisseur geeft boer op
- Veldteam beoordeeld situatie ter plekke
- premie:
 - 2 weken € 400,-/ha
 - 4 weken € 550,-/ha
 - 6 weken € 700,-/ha
 - Langer, max € 800,-/ha
 - Max 5 hectare

**Stimuleringsfonds
Boerenlandvogels
Fryslân 2024**

boerennatuur
Fryslân

BFVW **LTO**
noord

provinsje fryslân
provincie fryslân

Een waarderingsregeling ten behoeve
van bescherming van nesten en kuikens
van boerenlandvogels in Fryslân

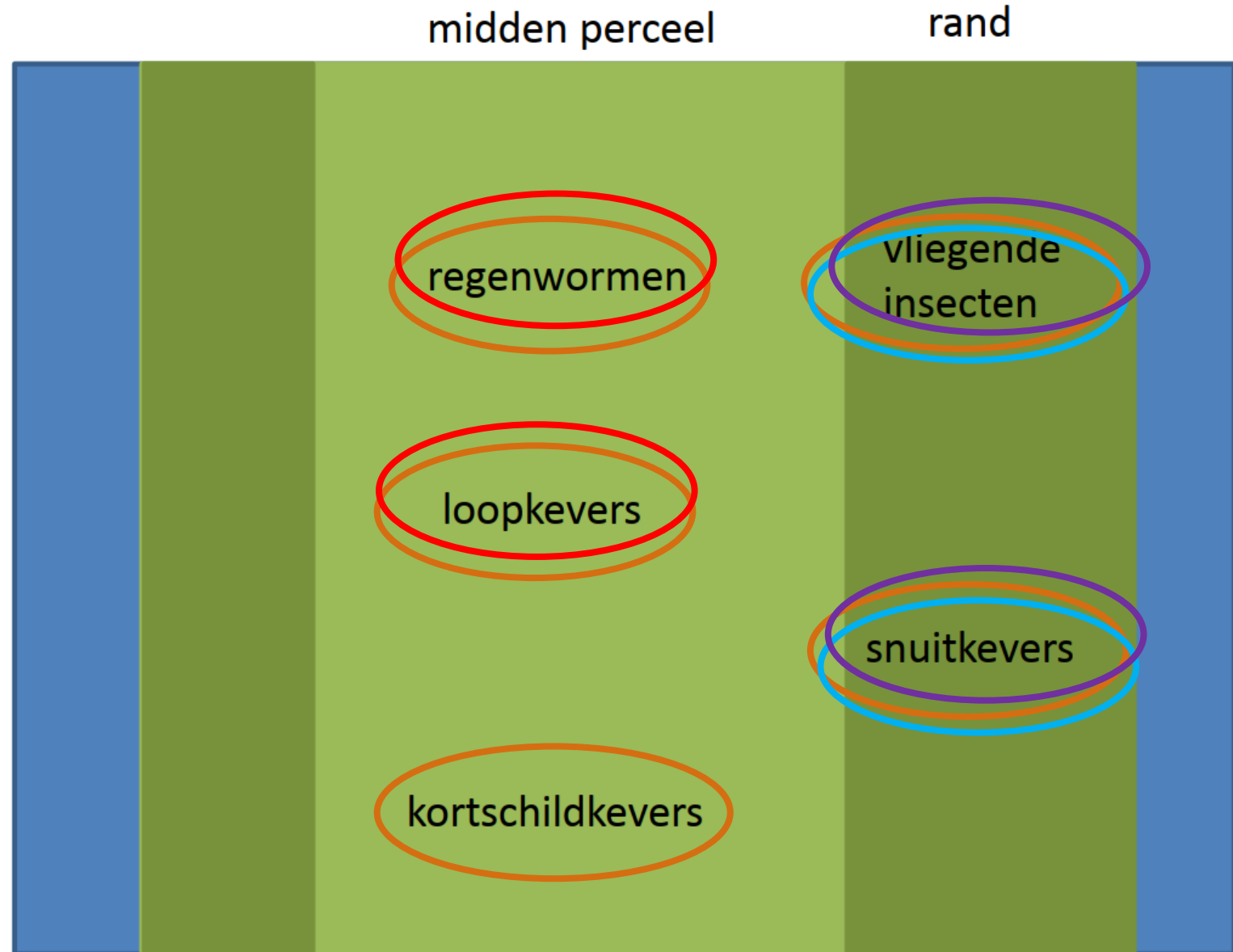
bufferstroken/randenbeheer

- Vanuit GLB (sinds 2023) verplichting niet bemesten langs waterlopen (conditionaliteit)
- Geen bemesting, minder grasgroei
- Maai de bufferstrook in de eerste snee niet mee
- Zorgt voor
 - schuilmogelijkheid
 - voedsel voor kuikens, 3 v/d 4 hoofdsoorten profiteren

bufferstroken/randensbeheer

- kievit
- grutto
- tureluur
- scholekster

Grutsk op ús Greidefûgels

- Voorlichting
- Nestpannen
- Zaaimengsel
- Greppelpompjes
- Advies waterpeil

Grutsk op ús Greidefûgels

www.grutskopusgreidefugels.nl

Kuikens in het land, poes in de mand

- Voorlichting kattenbezitters
- Grootste verstoorder in het veld

kuikens in het land
POES IN DE MAND

www.poesindemand.nl

Emiel zegt: 'Bescherm
de kuikens, 's nachts
de kat binnen!'

kuikens in het land
POES IN DE MAND

KLEINE MOEITE: 'S NACHTS DE KAT BINNEN

Help mee de weidevogelkuikens te beschermen. Houd 's nachts de kat binnen. Geef hem of haar wat te eten en doe daarna het kattenluik op slot of de schuurdeur dicht. Dat is in het voorjaar nodig omdat veel kwetsbare kuikens het slachtoffer worden van huis- en boerderijkatten. Katten zijn jagers en instinctief doden ze de jonge vogels. Het is een kleine moeite: in het broedseizoen – van half april tot en met juni – als het donker is de kat in huis!

Een campagne van
BFVW, provincie Fryslân, Friese agrarische
collectieven, BoerenNatuur Fryslân, It Fryske Gea,
Friese Milieu Federatie, Natuurmonumenten,
Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland.

**TIP: GEEF JE KAT
'S AVONDS VOER EN
DOE HET KATTENLUIK
DAN OP SLOT**

www.poesindemand.nl

Bekijk filmpjes en foto's van
Emiel, Gurbe en gruttokuiken Dykje

Predatiebeheer, wat wél kan

- Predatiebeheer bestaat uit:
 - Ontmoedigen – gebied zo inrichten dat predatoren zich er minder thuis voelen
 - Hoog waterpeil
 - Openheid gebied
 - Weren – rasters, afdammingen
 - Bestrijden – vangen en/of doden

Predatiebestrijding, wat wél kan

- In heel Fryslân:
 - Invasieve exoten; bejagen moet
 - Wasbeerhond (marterhond)
 - Nijlgans
 - Wasbeer
 - Verwilderde kat;
 - afschot
 - wegvangen met herplaatsen (TNR)

Predatiebestrijding, wat wél kan

- In heel Fryslân:
 - Bruine rat;
 - klemmen, vallen,
 - afschot door ontheffingshouders (aanvraag bij Provincie)
 - Jachtvogels door ontheffingshouders
 - Zwarte kraai
 - Afschot overdag
 - Vos
 - Afschot overdag
 - Drijfjacht
 - Kunstbouw
 - Aardhondjes

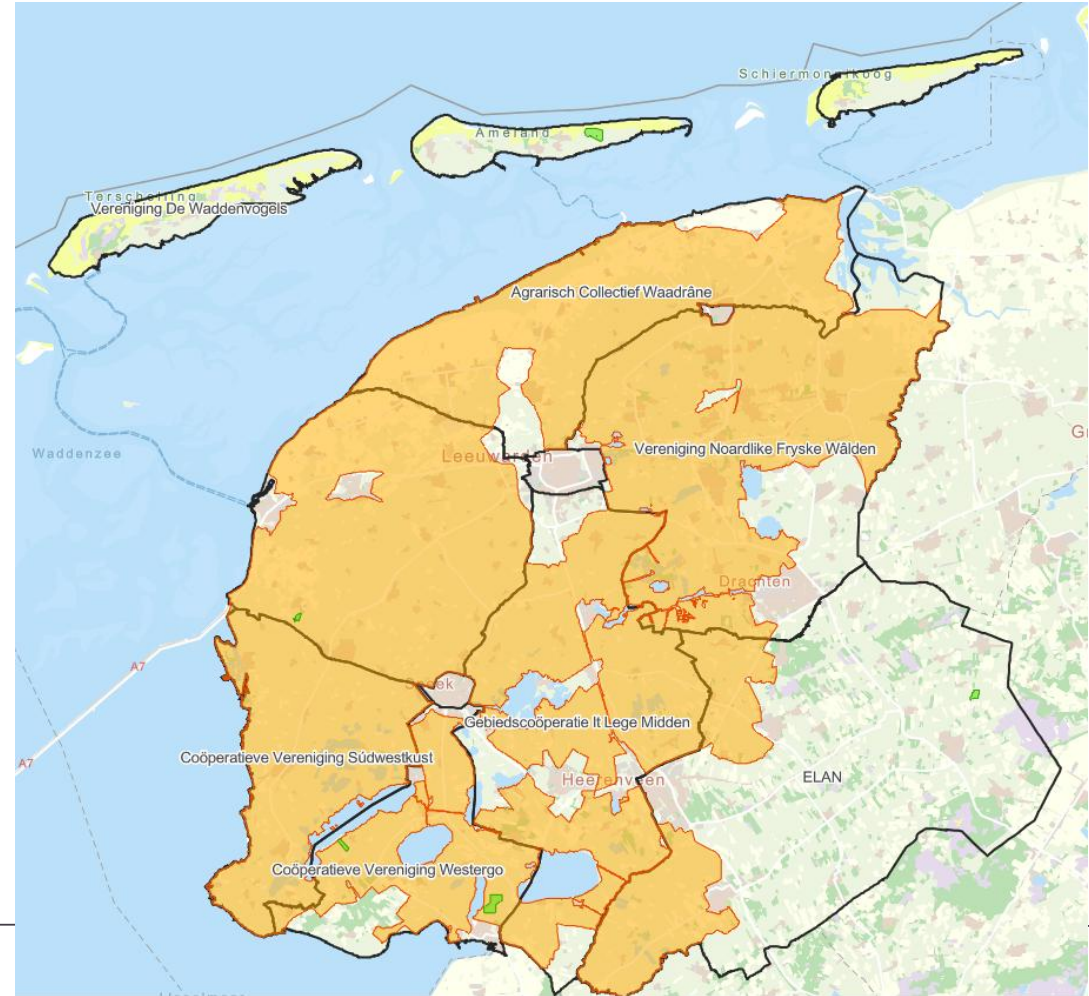

Predatiebeheer, wat wél kan

- In groot deel Fryslân (weidevogelkansgebied plus 5 kom rondom):
 - Vos
 - Lichtbak

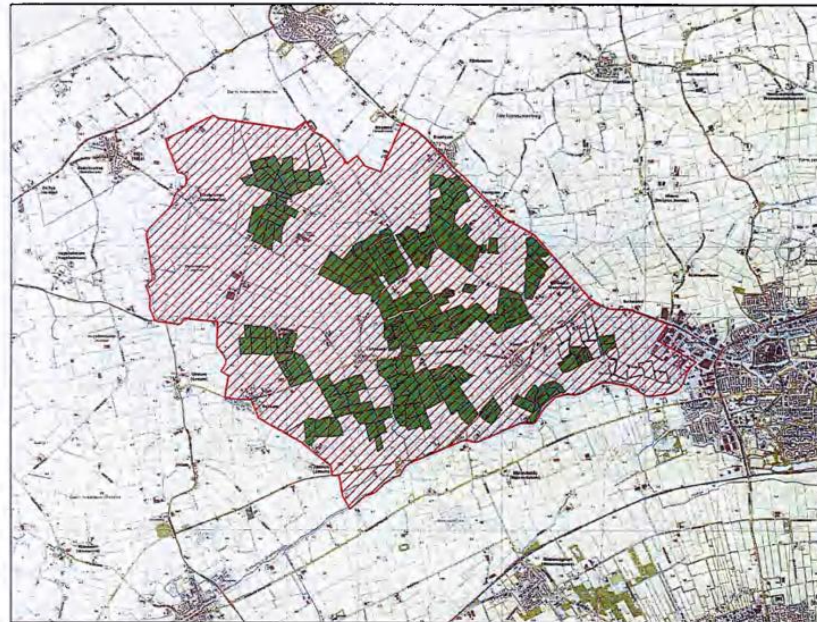

Bron: NOJG

Predatiebeheer, wat wél kan

- In beperkt aantal (ca. 25) gebieden:
 - Steenmarter; vangen en doden
 - Voldoen aan beslisboom
 - Eerst jaar monitoren
 - Nogmaals beslisboom

Voorbeeld VW Leeuwarden

- Boeren binnen Vogelwacht vallen niet binnen zoekgebied ANLb
- Vogelwacht gaat bij de boeren 'om de keukentafel'
- Wat kan waar gedaan worden voor de weidevogels zonder vergoeding?
- Inspanning helpt, er komen meer vogels
- Boeren worden enthousiast
- Ieder jaar komen meer percelen beschikbaar voor de weidevogels
- Door succes kon zoekgebied worden uitgebreid
- Deel boeren ontvangt nu al vergoeding vanuit ANLb, wordt meer

Vogelwacht VW. Leeuwarden e.o.

Rapportage hoofdsoorten 2017

Totalen hoofdsoorten

Soort		Totalen		
		Nesten	Broedparen	Totaal
Kievit		64	0	64
Grutto		25	2	27
Scholekster		16	2	18
Tureluur		5	4	9

Vogelwacht VW. Leeuwarden e.o.

Rapportage hoofdsoorten 2024

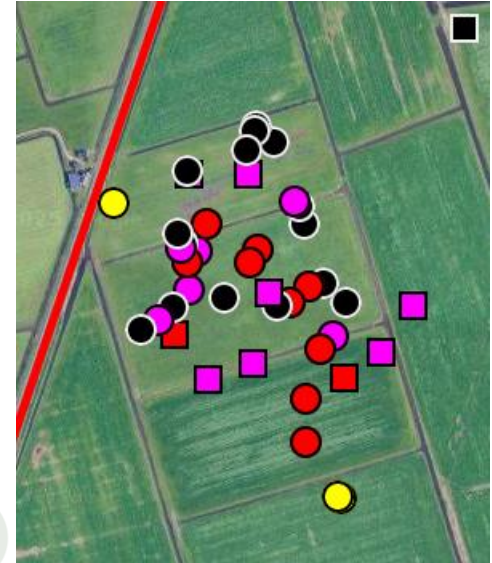
Totalen hoofdsoorten

Soort		Totalen		
		Nesten	Broedparen	Totaal
Kievit		185	9	194
Grutto		40	5	45
Scholekster		46	40	86
Tureluur		72	28	100

2017

2023

Voorbeeld VW 2

- Vogelwacht heeft ANLb binnen eigen gebied
- Dat ANLb verdwijnt door verdere clustering binnen collectief
- Vogelwacht zamelt geld in met crowdfunding en sponsors
- Vogelwacht vergoedt nu zelf boeren voor ingrepen, bijv. kosten loonbedrijf ruige mest
- Voordeel voor vogelwacht:
 - Snel schakelen als vogels verplaatsen
 - Zelf inspraak in beheer
- Nadeel: geen vastigheid

Vragen/discussie

